

časopis pro cesty na kole

CYKLO

TURISTIKA

WWW.CYKLOTURISTIKA.CZ

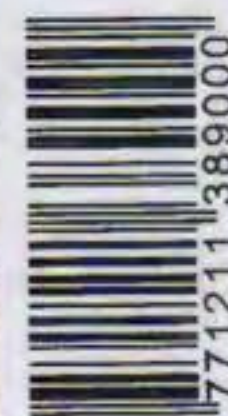
6
2002
červen

45 Kč / 69 Sk

LUCIE a MICHAL
vyjeli na cestu
NA KOLE VŠEMI KONTINENTY

06

9 771211 389000

velká cesta

ROK OD NÁPADU K REALIZACI

Ten nápad projet Kubu na kolech vznikl kdysi v Brně a vůbec ne v mojí hlavě. Přišla s tím Renata, moje kamarádka, a já jsem se toho chytil. Uvažovali jsme tak, že v zemi, o které jsme toho mnoho nevěděli, a o které byly veškeré informace přinejmenším zkreslené, by to mohl být nejvýhodnější a bezproblémový dopravní prostředek. Žádné jízdní řády, žádné dlouhé čekání a doveze nás vždy tam, kam budeme chtít. Začal jsem hledat informace, kde se dalo, a další rok, vlastně správně ještě ten další v lednu jsme konečně odletěli. Jak už to tak v životě někdy chodí bez Renaty. Jela tam později s jinými přáteli, tak jsem jim alespoň mohl trochu poradit.

BICYKLY S NÁMI NEDORAZILY

Větší obavy než z kubánských celníků máme o naše kola. Pro přepravu letadlem přes Paříž jsme je zabalili, jak nejlépe to šlo, ale znáte to, co se může ulomit, to se ulomí. Na Kubu je povoleno dovážet pouze jedno zavazadlo, a tak jsme si na kola a s tím související nadváhu museli vyřádit zvláštní povolení. Celníci byli překvapivě milí a zbytečně nás neobtěžovali. Batohy už máme a v letištní hale se začíná vylidňovat. Obavy se naplňují. Naše dopravní prostředky v Paříži pravděpodobně nepřežili. Do Havany tedy jedeme neplánovaně taxíkem. Zaměstnanci letecké společnosti nám však s omluvami slíbili, že by naše kola měla dorazit hned další den a že nám je dovezou až do města. Dokonce nám zaplatili i taxíka. Tak seriózní jednání bych byl na Kubě nečekal.

PĚŠÍ PROHLÍDKA HAVANY

První den naší „cyklistické“ Kuby se tedy začal pěší prohlídkou Havany. Naštěstí bylo

Vesničky v horách stály za trochu námahy.

na co se dívat. Ve staré Havaně je většina staveb ještě ze španělské koloniální doby. Co dům to skvost. Dominantní a nejzajímavější jsou jistě pevnosti Castillo de San Salvador de la Punta a Fortaleza de San Carlos de la Cabaña, chránící vjezd do přístavu. Také promenáda vedoucí od Capitolu k pevnosti nás překvapila svojí staromodní krásou a hlavně čistotou. Některé památky jsou registrovány v UNESCO. Boční uličky už tak čisté nejsou, ale své kouzlo jim dávají prodáváci dobré kubánské pizzy a hlavně nápojů. Batido je skvělý hustý koktejl vyrobený z jednoho nebo více

To, za co turisté v Evropě drazé platí, se na Kubě nazývá městskou dopravou.

KUBOU NA KOLECH

text a foto:
Petr Jahoda

Motto:
Když Kryštof Kolumbus
27. října 1492 poprvé
spatřil Kubu, byl okouzlen
touto, jak sám řekl,
„nejkrásnější zemí, kterou
lidské oko kdy spatřilo“.

druhú exotického ovoce, třtinového cukru, trošky sušeného mléka a ledové tříště. Je osvěžující a zažene i hlad. Pro nás Evropany však stále zůstává nejexotičtější nápojem Guarapo. To není nic jiného, než čerstvá, právě vylisovaná šťáva z cukrové třtiny, podávaná s drceným ledem. Kubánská třtina je ta nejsladší, jakou jsem kdy ochutnal.

CESTA NA KORBĚ NÁKLADÁKU

Kola nám přivezli z letiště nad ránem, a tak jsme mohli už další den začít naši cestu na východ. Do těch pravděpodobně nejhezčích, ale také nejodlehlejších částí Kuby, kam se jiným způsobem než na kolech prakticky nedá dostat, Do Pinar del Río jsme se nechali dovézt nákladákem

Na venkov mnoho autobusů ani vlak nejezdí, a tak je mnohdy lepší a pohodlnější způsob dopravy jet nákladákem.

spolu se skupinou veselých Kubánců. Jet těch skoro 130 kilometrů po dálnici a pak po státní silnici by asi nebylo nic hezkého. Jak jsem tak stál nahoře, opřený zády a díval jsem se zpět přes korbu plnou mladých lidí a jízdních kol, vzpomněl jsem si na tátovy staré fotografie z jeho mládí a také na filmové týdeníky z padesátých let. Rozdíl byl jen v tom, že jsem ty staré, černobílé záběry viděl nyní barevně. Hlavou mi letí paralela se svazáckými brigádami té doby a jen čekám, kdy začnou naši kubánští kamarádi zpívat budovatelské písně.

NORÍME SE DO NITRA HOR

Auto nás vysadilo v podvečer asi 60 kilometrů před Pinar del Ríem. Jet do města se nám nechce, a tak se rozhodujeme trochu změnit původně plánovanou trasu a jede-me pryč od velké silnice na pravý kubánský venkov. Na nocování jsme hotel ani nehle-

dali, tady by to asi bylo zbytečné. Zastavili jsme u malé státní farmy a se správcem jsem se domluvili, že si můžeme postavit stany přímo v oploceném areálu. Přece jen si netroufáme hned první noc spát „na divoko“. Večer si s námi přišli na chvíli povykládat, ukázali nám, kde brát vodu, kam chodit na záchod, a víc se o nás nestarali. Nikdo nás nenutil hlásit se na policejní stanici a na naši další cestu se zeptali jen ze zvědavosti.

Ráno už nás čekaly hory se vším, co k tomu patří. Cordillera de Guaniguanico je velmi členité pohoří táhnoucí se skoro přes celý ostrov západně od Havany. Nejvyšší vrchol Pan de Guajabón nemá ani 700 metrů nad mořem, ale cesty jdou jako v každých horách nahoru a dolů pořád dokola. Při denních teplotách okolo 25 °C se docela zapotíme. Naštěstí máme cestou San Diego de los Baños, lázně na horkých minerálních pramenech. Na koupel se už ▶

Sjezdy po malíčkách silničkách tady nejlepší.

Krajina více než pohádková - Varhaní hory (Sierra de Los Orkanos).

Kdyby mi někdo tvrdil, že toto je Skandinávie, věřil bych mu.

těšíme. Bohužel vstupné pro bílé turisty je vyšší, než jsme ochotni zaplatit. Čtyři dolary za dvacetiminutovou koupel nezaplatí nikdo. Bereme za vděk řekou hned vedle.

DOKONALE FUNGUJÍCÍ PŘÍDELOVÝ SYSTÉM

Jedeme dál do hor, dál od měst. Nahoru a dolů. Jsou to někdy pěkné „trháky“, a tak nám rychle vytrávil. Pavel si jde v jedné vesničce koupit rohlíky k obědu, mají s Helenkou konzervy rybiček ještě z domova. Já naivně spoléhám na místní zdroje.

„Livreta amigo, livreta.“ Pavel se nechá-pavě dívá na prodavačku. Ukazuje na rohlíky, jediné zboží, které má, a na prstech jí ukazuje, že chce šest kusů.

„Livreta, livreta,“ je neoblomná prodavačka. Přídělový systém na Kubě je dokonalý. Sortiment zboží, které se dá koupit v levném přídělovém systému, není velký, a tak umožnil naprosto přesnou evidenci, bez jakékoli možnosti obchodování s tím, co by vám případně zbylo. Evropa po válce fungovala na lístky, které se daly falšovat a prodávat. Kuba je v tomto dokonale chráněna, zavedli tu knížkový registrační přídělový systém. Každý člověk má svoji knížku. Na jméno. Do ní se všechny nákupy zapisují. Aby byla kontrola úplná, tak každý majitel knížky může nakupovat pouze v jediném obchodě, tam kde je zaregistrován, tam kde je jeho jméno zaneseno ve „velké knize“, kam se jeho nákupy také zaregistrují. Ztratíš knížku, nevadí - máme svoji evidenci. Každý obchod dostává zboží přesně odpovídající počtu registrovaných zákazníků. A tak nemůžou kšeftovat ani prodavači. Nemáš knížku nebo tady nejsi registrovaný, tak nedostaneš ani rohlík. Zaprvé ti nemohu prodat a za druhé, kdybych to udělal, tak by se na někoho jiného nedostalo. Je to dokonalé.

Nakonec směřující se prodavačka darovala

Pavlovi jeden rohlík ze svého přídělu. Hlady ho přece nenechá. Vidíme, že sehnat jídlo mimo velká města nebude jednoduché. Ale proč se teď zabývat maličkostmi, když příroda kolem je tak nádherná.

CHUDÍ LIDÉ BY SE ROZDALI

Brzy jsme opustili asfalt a jedeme dál pěknou „šotolinovou“ horskou cestou mezi pastvinami. Několikrát stavíme sta-

ny na místech, kde se nám nejvíce líbí. Vždy máme večer společnost. Přicházejí lidé z okolních domků, přijdou se na nás podívat také děti. Někdy nás lidé zvou přespat k nim domů.

Nechápou, proč chceme spát u potůčku na louce, když bychom mohli jít k nim domů. I nějaké jídlo by pro nás našli. Jako všichni

POSLEDNÍ ZEMĚ KOVBOJŮ

Jedeme dál a dál stále překrásnou zemí opravdových kovbojů, kteří dodnes pracují na koni. Mají kovbojský klobouk, krásná sedla s nezbytnou „hruškou“ a velké stříbrné ostruhy. Jejich koně jsou rychlejší než naše kola, a tak někdy jen tak z legrace chvíli závodíme. Koupit sedlo je téměř nemožné. Poprvé v životě jsem zažil zrušení obchodu až po zaplacení. Kubánský kovboj se mnou uhádal pro něho dobrou cenu, nechal si zaplatit, chvíli se pomazlil s mými dolary a nakonec mi je zase vrátil se slovy:

„Víš, já ti to sedlo nemůžu prodat, já bych zítra neměl s čím jít do práce. Já ho prostě potřebuji, chápeš to? Nezlob se.“

Chápal jsem. Nemohl jsem se na něho zlobit. Přečetl jsem dost knih o divokém západě, abych věděl, že sedlo je to nejcennější, co kovboj má. Kniha Jacka Schaefera, Muž se srdcem kovboje, byla kdysi skoro mojí biblí. Jen jsem nebyl připraven na to, že ho potkám právě tady, na socialistické Kubě.

Všichni kubánští kovbojové byli stejní. Rovní, čestní chlapi, co rozumějí své práci. Chlapi, kteří vědí, co se sluší. Vždycky večer, když jsme se rozcházeli, zavezli nás na koních až ke stanům. Jako divoký západ před tři sta lety. Kuba zůstane navždy v mojí paměti jako „Poslední země kovbojů“.

***Ve staré Havaně
je většina staveb ještě
ze španělské
koloniální doby.***

KDE ŽIL VELKÝ „CHE“

Dalším naším cílem je Sierra de los Organos. Varhaní hory. Jedna z největších přírodních krás Kubu. Vápencová oblast s desítkami jeskyní je známá především díky svým obrovským otevřeným skalním převisům, přes které doslova tečou vápencové krápníky. Celý přírodní útvar pak působí dojmem obřích varhan. Nachází se zde i slavná Cueva de los Portales. Jeskyně, ve které v roce 1962 asi 40 dní žil Ernesto de Cheguevara se svými 35 spolubojovníky. Je tu postel, na které spával, stůl, u kterého sedával, stůl, od kterého velel atd. Vše je s popisíky a vše je dokonalé. Stejně jako velký „Che“, víc než národní hrdina. Za celou dobu jsme na Kubě viděli podobiznu Fidela Castra snad jen jednou, nebo dvakrát. Zato velký „Che“ na nás koukal odevšad. Mrtvý revolucionář už Fidela nemůže ohrozit, a tak proč si přes něho nedělat vlastní propagandu. Sám Castro se tak stává lidu vzácným. Jeskyně má svého hlídače a průvodce, ale na našich kolech nás nechali dojet téměř až dovnitř.

Provincie Pinar del Río, kam patří také Sierra de los Organos, je nejproslulejší oblastí na pěstování výborného kubánského tabáku. Tak jako se u nás pěstuje třeba řepa nebo brambory, tak se tady pěstuje tabák. Kuba vyváží ročně 65 milionů kusů doutníků, které jsou vyrobeny převážně z tabáku vypěstovaného právě v této provincii. Produkuje se zde více než 80 % kubánského tabáku. První, dodnes stále fungující továrna byla otevřena již v roce 1760. Zelená pole s tabákem a malé továrničky na doutníky jsou v každém údolí. Dovnitř nás nepustili, že nemají autorizaci na provádění turistů, to bychom museli do města, a tam jsme zase nechtěli my.

Kubánští kovboje se od těch z dob Divokého Západu příliš neliší, snad jen oděvem a tím že, místo kůly mají mačety.

JAK MOTIVOVAT ŠKOLNÍ DĚTI

Helenka se jako učitelka chtěla zastavit také ve škole. Stejně jako nedávno u nás musely být všechny děti v Pionýru, tak jsou i na Kubě. Ale na rozdíl od nás jsou zde dvě pionýrské organizace. A tak ve školních lavicích sedí na

jedné straně děti s červenými pionýrskými šátky a na druhé straně, přes uličku, děti se šátky modrými. Je to od režimu velmi chytré. Nic tolik nevyburcuje aktivitu dětí, jako přirozená soutěživost. A tady stále stojí proti sobě dvě přátelské, ale trvale se předhánějící organizace. Modří a červení, červení a modří. Dnes i zítra. Jsou důsledně odděleni a přesto stále spolu, jsou jen přes

uličku. Jedni červení a druzí modří. Každý chce být lepší, každý chce být nejlepší. Hodnotí se prospěch, chování i sportovní

výsledky. A děti se s výsledky hodnocení seznamují každý den. O kolik jsou dnes lepší modří a o kolik jsou celkově lepší červení. Dokonalá a trvalá motivace. Je to dábelské. Jde jen o to,

kam kubánští učitelé tuto nevinou dětskou aktivitu nasměrují.

Helenka jim ukazuje jak se z papíru skládají čepice, vlašťovky, lodě, nebo holubičky. Děti nám na oplátku ukazují zase svoje obrázky, které nakreslily. U nás dnes děti ve škole malují zvířátka, kamarády, rodiče, babičku s dědou na chalupě a taky sluníčko a les a rybník a houby a jejich psa a... Na Kubě děti malují továrny s kouřícími komíny a kubánskou vlajku. Vzpomínám si, že také my jsme jako děti před téměř třiceti lety ve školní družině malovali podobné tovární střechy a komíny. Až mě z toho zamrazilo. Červení a modří. Patria o muerte (Strana nebo smrt - nejčastější kubánské politické heslo, pozn. autora).

Jejich aktivita už má svůj směr.

KRAJINOU OBŘÍCH KAKTUSŮ

Po krátkém načerpání sil v Havaně, jsme se přesunuli na jihovýchodní konec ostrova svobody. Jedním z nejvýchodnějších míst je nejstarší město na Kubě - Baracoa, kde podél pobřeží roste spousta kokosových palm. Stojí zde také památník původním obyvatelům ostrova, indiánům kmene Hatuey, které vyhubili španělští dobyvatelé. Je smutným paradoxem, že jen malý kousek odtud stojí památník přijezdu Kryštofa Kolumba.

Krajina v této části ostrova nás překvapila svojí rozmanitostí. Po zelených horách západu jsem se dostal do takřka „mexické“ krajiny trav, rudých skal a kaktusů u pobřeží, vysokých zalesněných hor ve vni-

Kaktusy na východě si s mexickými nezdají.

Velká cesta

trozemí a korálových útesů jen nedaleko od břehu v některých zátokách. Kaktusy mnohdy dosahují až dvojnásobné výšky dospělého člověka. Je to také oblast vápencových jeskyní, a tak při jejich hledání máme možnost se z blízka obdivovat také těmto pichlavým velikánům.

Poté, co jsme projeli okolo Siera Maestry, absolvovali krátký trekking k nejvyššímu vrcholu Kuby - Pico Turquino a chvíli se také potápěli na korálových útesech, jsme byli přece jen docela unavení. Byla to pěkná řádka kilometrů. Nemohli jsme si vybrat lepší místo pro odpočinek, než je Holguín. Ne proto, že se zde vyrábí vynikající pivo, ale pro celkovou atmosféru města, kde je mimo jiné také jediná, maličká mechanická továrna na varhany. Kromě skvělé cukrárny, kde zapomněli na turistické ceny. Zde stejně jako ve většině kubánských měst používají pro městskou hromadnou dopravu osvědčené kočáry tažené koňmi. Každý

kočár má vzadu jasně viditelnou poznávací značku a cedulku s technickými parametry. Obsahuje maximální počet povolených osob a cenu jízdného. Je krásné usínat večer v hotelu a poslouchat, jak vám pod okny klapou podkůvky koní zapřažených do projíždějících kočárů.

LEGENDÁRNÍ ZÁTOKA SVINÍ

Pro dosažení maximální regenerace jsme si ještě jeli na pár dnů zapotápět na

nedalekou pláž Guardalavaca, kde je poměrně velký korálový útes a kde je také mořské delfinárium. Před dlouhým přejezdem to bylo nutné. Čekala nás cesta přes Las Tunas, Camagüey, Ciego de Ávila, okolo největší kubánské přehradní nádrže Embalse Zaza (127 čtverečních kilometrů vodní plochy) a přes nejstarší město v kubánském vnitrozemí - Santi Spiritus až do Trinidadu. Také na této cestě jsme si nakonec trochu pomohli nákladákem. V Trinidadu, nejzachovalejším španělském koloniálním městečku s typickou atmosférou, mají turisté možnost nahlédnout do staré továrny na doutníky a dokonce si také sami zkusit, jak se ručně válí.

Cestou zpět do Havany přes Cien Fuegos jsme nemohli vynechat legendární Zátoku sviní a známou Playa Chirón, kde byla 17.4. 1961 krvavě potlačena kubánská kontrarevoluce podporovaná americkou CIA. Kontrarevoluce a místo vylovení bylo prozrazeno, a tak v přichystané

pasti vše skončilo po 72 hodinách marného boje. 200 kontrarevolucionářů bylo zabito, 1197 jich bylo zajato. Kubánská armáda tehdy sestřelila 11 letadel. Pláž Girón se tak zapsala do světové historie.

Nechtěli jsme vynechat ani národní park Zapata hned vedle, kde žijí tisíce ptáků, počínaje pelikány a konče kolibříky, nejmen-

Kubánští sedláci jsou h...
a přátelští lidé. K...
hurikánů, kterým každ...
vzdorují, nemají probl...

Takto vypadá
nejkvalitnější tabák na světě.

**Kuba zůstane navždy
v mojí paměti jako
„Poslední země kovbojů“.**

šími ptáky na světě, kteří z Kuby pocházejí. Kolibříci bývají jen o něco větší než kobylička luční, váží pouze dva gramy a za letu mají frekvenci až 120 kmitů křídla za sekundu. V NP Zapata jsou také poslední kubánští krokodýli žijící ve volné přírodě. Cestu do Havany na kolech po dálnici jsme si opět odpustili. Měli jsme štěstí a podařilo se nám zajistit si jinou dopravu.

Jako špatní turisté jsme opomenuli na naší cestě Kubou navštívit jednu z nej-

známějších lokalit na ostrově, světoznámý plážový komplex Varadero. Po všem krásném, co jsme na Kubě prožili, se nám tam už nějak nechtělo.

KRYŠTOF KOLUMBUS MĚL PRAVDU

Podle mého, možná subjektivního dojmu, je dnes Kuba klidnou, politicky stabilní komunistickou zemí, vlastně poslední baštou komunismu. Převažující část obyvatelstva je naprosto spokojena se stávajícím režimem. Obecně převažující názor je, že kubánská revoluce setřela rozdíly mezi chudými a bohatými. Nikdo se nikomu nemůže smát, že je chudý (protože chudí jsou všichni - pozn. autora). Možná jsme měli poslední šanci vidět ji takovou, jaká je (ani velký Fidel Castro není nesmrtelný a kdoví, co se pak bude dít...). Ať už se o Kubě traduje leďacos, je to překrásná a klidná země, kde většina obyvatel doslova miluje svého vůdce a kterou určitě stojí za to vidět.

Pokud si s sebou přivezete kolo, budete se moci nejlépe přesvědčit o tom, že Kryštof Kolumbus měl 27. října 1492 na-

